

Пріоритетні напрямки розвитку промисловості будівельних матеріалів в умовах ринку

*Торкатюк В.І., Шутенко А.Л., Жинжикова І.В., Шевченко Н.А.,
Харківська національна академія міського господарства*

Промисловість будівельних матеріалів - комплекс галузей у складі важкої промисловості, які виготовляють матеріали, деталі й конструкції для всіх видів будівництва. До неї належать галузі: цементна, азбестоцементних виробів, збірних залізобетонних і бетонних конструкцій та виробів, стінових матеріалів, будівельної кераміки, будівельних матеріалів та виробів з полімерної сировини, нерудних будівельних матеріалів, пористих заповнювачів та ін.

За економічним призначенням продукція промисловості будівельних матеріалів належить до виробництва засобів виробництва (група А) і є основною частиною матеріально-технічної бази будівництва, забезпечує зростання обсягів капітального будівництва та його технічний прогрес на основі впровадження ефективних матеріалів і конструкцій. Ця промисловість має велике значення для індустріалізації будівництва, зниження його вартості, економії металу і деревини, підвищення ефективності капітальних вкладень у народне господарство. Розвиток промисловості будівельних матеріалів в Україні пов'язаний з наявністю будівельної сировини.

Вирішення усіх окреслених завдань можливе лише за умов створення розвинутого ринку будівельних матеріалів та сучасних організаційних форм управління, адекватних вимогам ринкової економіки.

Стабілізуючим чинником розвитку виробництва будівельних матеріалів будуть експортні поставки продукції, розширення її номенклатури. В структурі експорту найбільшу частину займатимуть вироби зі скла, облицювальні вироби із природного каменю, продукція неметалорудної промисловості. Прогнозується зростання зовнішньоторговельного обороту на 1-1,2 % щорічно і досягнення позитивного сальдо торговельного балансу.

Для забезпечення будівництва продукцією галузі темпи щорічного її приросту повинні бути на кілька відсотків вищими від приросту будівельно-монтажних робіт.

Розвиток промисловості будівельних матеріалів у найближчій перспективі має бути пов'язаний із реальними можливостями залучення і раціональним використанням паливно-енергетичних та сировинних ресурсів, з адаптацією його до ринкових відносин. Ці чинники разом із широким використанням науково-технічних досягнень, впровадженням нових технологій та обладнання, зокрема іноземних, будуть визначати структуру потреби і використання будівельних матеріалів після стабілізації виробництва та поліпшення інвестиційної ситуації.

Основним напрямом розвитку галузі повинно стати вдосконалення техніки і технології виробництва будівельних матеріалів та виробів. У той же

час оцінка резервів еволюційного розвитку окремих виробництв будівельних матеріалів свідчить про вичерпність резервів традиційної техніки та технологій. Підготовленість до техніко-технологічних новацій у галузі очевидно недостатня, особливо з конструкторських робіт і проектування та створення сучасних організаційних форм управління на підприємствах галузі.

У прогностичному періоді щодо виробництва будівельних матеріалів в Україні передбачається помітне збільшення обсягів експортованої продукції при одночасному зменшенні її імпорту. За таких умов обсяги споживання продукції будуть дещо зменшуватися порівняно з її виробництвом.

Підприємства будівельної індустрії технологічно зв'язані з процесом будівництва, працюють за його замовленням, мають адресність. Досвід будівництва в розвинених країнах світу свідчить, що будівельні металокаркасні конструкції ефективні при використанні практично у всіх будівлях, інженерних спорудах, особливо при значних прогонах, висоті, навантаженнях. Для виготовлення будівельних металокаркасних конструкцій в Україні існують виробничі потужності майже на 1 млн. т/рік. Попит на ці конструкції на внутрішньому і зовнішньому ринках зумовлений такими їх якостями, як надійність, легкість, міцність та відносно низька вартість. Не дивлячись на деякі недоліки (низькі показники корозійостійкості та вогнетривкості), їх використання та виробництво в Україні має велику перспективу.

В Україні накопичився значний фонд сталевих будівельних конструкцій, обсяг якого складає більше 35 млн. тонн. Значна їх частина має пошкодження, ураження корозією, що є найпоширенішою причиною аварій. Уже зараз необхідна масова заміна профнастилу із оцинкованої сталі, річна потреба в якій становить сотні тисяч квадратних метрів у рік. Враховуючи зростання попиту на металеві будівельні конструкції, в першу чергу легкі, а також надлишкові потужності для випуску звичайних металокаркасних конструкцій і цілком недостатні для легких, слід організувати на рядових заводах випуск легких ефективних металокаркасних конструкцій. Структурні зрушення в розвитку промисловості будівельних матеріалів вбачаються не завдяки збільшенню потужностей з випуску традиційних матеріалів, а насамперед за рахунок задоволення будівельного ринку асортиментом матеріалів із заздалегідь заданими якостями.

Нагальним для розвитку економіки є зменшення енерговитрат у будівельному комплексі та в процесі експлуатації його продукції. Ця вимога стає ще більш актуальною у зв'язку з введенням нових норм щодо теплозахисту будинків. Встановлені нові значення термічних опорів стін та перекриттів у 2 - 2,5 рази перевищують попередні нормативи. Стали жорсткішими вимоги щодо теплозахисту вікон, встановлені нові контрольні показники теплових потоків для різноманітних типів житлових та громадських будівель. До 25 % використаного палива в Україні витрачається для теплопостачання житлових будинків і будівель, зокрема найбільше на опалення (понад 75 %) та гаряче водопостачання.

